

חולין לב

עניין: והודה לו רבי עקיבא

מסכת אבות מ"ה מ"ז

שָׁבְעָה דְּבָרִים בְּגֵלָם וְשִׁבְעָה בְּחָכָם. חָכָם
 אֵינוֹ מְדַבֵּר בְּפָנָיו מִי שֶׁהוּא גְדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחִכְמָה
 וּבְמִנְיָן, וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ
 גִּבְהָל לְהַשִּׁיב, שׁוֹאֵל בְּעִנְיָן וּמְשִׁיב בְּהִלָּכָה,
 וְאוֹמֵר עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן,
 וְעַל מָה שְׁלֹא שָׁמַע, אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי, וּמוֹדָה
 עַל הָאֱמֶת. וְחִלּוּפֵיהֶן בְּגֵלָם:

רבינו יונה

יראה לי. וזה הדבר הוא מן המלות הטובות אשר לא ישיג בה הגולם; ומודה על האמת. גם כי יחכם לידע להשיב מרוב טענותיו ושכל דבריו ויכול לסתור טענת חברו כי לא נחכם כמוהו ולא יעשה כן אם יראה לו כי האמת עמו אך יודה לדבריו ולא יחוש מן הנצחון וכבוד הוא אליו כי היא מדה נאה ומקובלת והגולם לא יחשוב בזה והדבר הוא אליו לבזיון כשחוא מנוצח:

מגן אבות לתשב"ץ

מרבתי, כדי שיקבלוה ממנו. וכן החכם מודה על האמת. פירש רבינו משה ז"ל, שאפילו יש בידו טענות ויכול להתעקש להעמיד דבריו, יודה על האמת. וכמו שאמרו בגמרא בפרק נערה שנתפתתה⁶⁸, יכילנא לשנויי הכי, מיהו שנוייה דחיקא לא בעינא לשנויי. ודבר זה למדנו ממש רבינו ע"ה, כשסלקו אהרן ואמר לו, אם שמעת בקדשי שעה, נקל בקדשי דורות מיד, וישמע משה וייטב בעיניו, הודה ולא בוש, כמו שנזכר בזבחים פרק טבול יום⁶⁹, לא בוש לומר לא שמעתי, אלא שמעתי ושכחתי. וכן אמרו באבות דרבי נתן⁷⁰. וכן אמר הקב"ה, כן בנות צלפחד דוברות⁷¹, כן מטה בני יוסף דוברים⁷², וכן הקב"ה הודה ואמר, סלחתי כדברך⁷³. וכן אמר משה, עמדו ואשמעה⁷⁴, ולא בוש לומר לא שמעתי. ובפרק השולח שנינו⁷⁵, חזרו בית הלל להורות כבית שמאי. וכן בפרק האשה שלום⁷⁶, חזרו בית הלל להורות כבית שמאי. ובתשיעי ממסכת כלים⁷⁷ וברביעי ממסכת אהלות⁷⁸ ובעדיות⁷⁹, מגו ארבעה דברים שחזרו בית הלל להורות כבית שמאי, ויש אחרים שלא מגו שם אלא שהם ככללם. וכן באחרון מתענית⁸⁰, חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי בן עזאי. ובפרק השוחט⁸¹, הודה רבי עקיבא לרבי ישבב. ובפרק העור והרוטב⁸², חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי רבי יהודה, אעפ"י שהיה תלמידו. ובזבחים פרק דם חטאת⁸³, אמר רבא דברים שאמרתי בפניכם טעות הם בידי. וכן בפרק יש נוחלין⁸⁴ ובפרק תינוקת⁸⁵ ובפרק מבוי⁸⁶ ובפרק אלו טרפות⁸⁷ ובפרק במה אשה⁸⁸ ובפרק האומר בקדושין⁸⁹ ובראשון מזבחים⁹⁰, אמר רבי טרפון לרבי עקיבא, הפורש ממך כפורש מחיי, שהודה לדבריו. וכן בספרי⁹¹. והגולם הוא הפך זה, שהוא מחזיק בדבריו ואפילו הם טעות ויודע בעצמו שטעה, כדי שלא יאמרו עליו שטועה היה, ועל כן אמר התנא וחלופיהן בגולם. כלומר, חילוף הדברים שהם בחכם, הם בגולם.

